

45
LISINSKI
1973-2018
ZA SVA VREMENA

LISINSKI
SUBOTOM
UVIJEK
LISINSKI
NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!
18/19

BELGIJSKI NACIONALNI
ORKESTAR

IVAN KR PAN, glasovir

HUGH WOLFF, dirigent

Subota, 4. svibnja 2019. u 19.30
Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog

Hector Berlioz
Gusar, uvertira, op. 21

Robert Schumann
Koncert za glasovir i orkestar u a-molu, op. 54
Allegro affetuoso
Intermezzo: Andantino grazioso
Allegro vivace

* * *

César Franck
Simfonija u d-molu
Lento. Allegro ma non troppo
Allegretto
Finale: Allegro non troppo

Nakon koncerta s umjetnicima razgovara Branimir Pofuk.

**LISINSKI
SUBOTOM**
**UVIJEK
LISINSKI**
NEPROCIJENJIV DOŽIVLJAJ!

BELGIAN NATIONAL ORCHESTRA

Osnovan 1936., nedugo nakon otvaranja Centra za lijepe umjetnosti u Bruxellesu (BOZAR), **Belgian National Orchestra (Belgijski nacionalni orkestar)** svoj je dom našao u dvorani *Henry Le Bœuf* gdje održava ciklus koncerata u partnerstvu s BOZAR-om. U rujnu 2017. vodstvo Orkestra kao glazbeni ravnatelj preuzeo je Hugh Wolff. U prošlosti, Orkestar su predvodili Karl Böhm, Erich Kleiber i Pierre Monteaux, a posljednjih dvadesetak godina na mjestu glazbenog ravnatelja bili su Jurij Simonov, Mikko Franck, Walter Weller i Andrej Borejko. Orkestar nastupa s uglednim solistima, kao što su Vadim Rjepin, Gidon Kremer, Boris Berezovski i Rolando Villazón, ali i s mladim talentiranim glazbenicima, ponajviše zahvaljujući suradnji s Glazbenom kapelom

4

kraljice Elizabete. Od početka je Orkestar neodvojivi dio Natjecanja kraljice Elizabete koje svake godine privlači veliku pažnju javnosti, omogućujući mladim glazbenicima iz cijeloga svijeta nadmetanje na najvažnijoj pozornici klasične glazbe u Belgiji. Zainteresiran za angažiranje mlađe publike, Orkestar ostvaruje inovativne projekte u kojima surađuje primjerice s pop-rock glazbenikom Ozarkom Henryjem ili sudjeluje na festivalu *Tomorrowland*. Izvan Bruxellesa kao svojega središta, Belgijski nacionalni orkestar istražuje povijesne veze s ostalim dijelovima zemlje i njihovim zajednicama, što potvrđuje prisutnost na Flamanskom festivalu, Festivalu Wallonije te Festivalu Ostbelgien. Poduzima turneje po Japanu, Španjolskoj, Švicarskoj, Njemačkoj i drugdje po Europi, neprestano gradeći međunarodnu reputaciju, kojoj pridonosi i nagrađivana diskografija, mahom u izdanju etikete *Fuga Libera*.

Belgijski nacionalni orkestar teži biti istinski predstavnik Belgije i glavnoga europskog grada te neprestano ulaže u jačanje veza s Bruxellesom. Prisutan je u važnim trenucima belgijskoga javnog života, među kojima su proslava belgijskoga nacionalnog dana 21. srpnja i

**LISINSKI
SUBOTOM**
**UVIJEK
LISINSKI**
NEPROCIJENJIV DOŽIVLJAJ!

5

komemoracija bombaškog napada 22. ožujka 2016. Osim s BOZAR-om, partnerstvom je povezan i s opernom kućom La Monnaie. Izlazi i na ulice te svira na postajama javnog prijevoza i u trgovačkim centrima, primjerice prigodom Svjetskog dana glazbe ili projekta *United Colors od Brussels*. Odnedavno proširuje djelokrug svojih nastupa pa priređuje glazbene *happy hours* u noćnim klubovima. U projektu *ReMuA (Le Réseau de Musiciens-Intervenants en Ateliers)* i srodnom projektu *El Sistema Belgium* zalaže se za društvenu integraciju i jednake mogućnosti kolektivnom glazbenom praksom, prije svega za mlade ljude. Od 2017. godine Orkestar izlazi iz svojih okvira stavljanjem u fokus, osim važnih djela klasične glazbe, suvremene glazbe nastale nakon Drugog svjetskog rata. U protekloj sezoni u središtu je bio američki skladatelj John Adams; neprestano obogaćivanje repertoara rezultiralo je narudžbom i izvedbom *Ratnog rekvijema* flamanske skladateljice Annelies Van Parys u povodu komemoracije Prvog svjetskog rata, ali i izvedbama manje poznatih djela s početka prošloga stoljeća, kao što su *Psalmus Hungaricus* Zoltána Kodályja i *Mysterium* Aleksandra Skrjabina.

Preispitujući društvene odnose i humanističke vrijednosti, Orkestar je sezonu 2017./2018. počeo slavljenjem individualne i kulturne tradicije. Nastavit će projektima posvećenima strastima koje ljude obuzimaju do ekstesa, pojedinačnih i kolektivnih. Naposljetku, usredotočit će se na svježiju interpretaciju humanizma, tumačenje koje iznova uravnotežuje individualno i društveno. Takvim se projektima glazbenici, članovi Orkestra, povezuju s vremenom kad je Belgijski nacionalni orkestar nastao, kad je modernizam trijumfirao; dajući značenje svakom koncertu, obraćajući se izravno publici. Takvim inovativnim iskustvom slušatelji se prisjećaju moći remek-djela iz prošlosti i upoznaju skladbe koje komentiraju sadašnjost. Cilj je potpuna umjetnost, razlog za postojanje i manifestacija vjere u ljudskost, što su aspekti za 21. stoljeće.

HUGH WOLFF

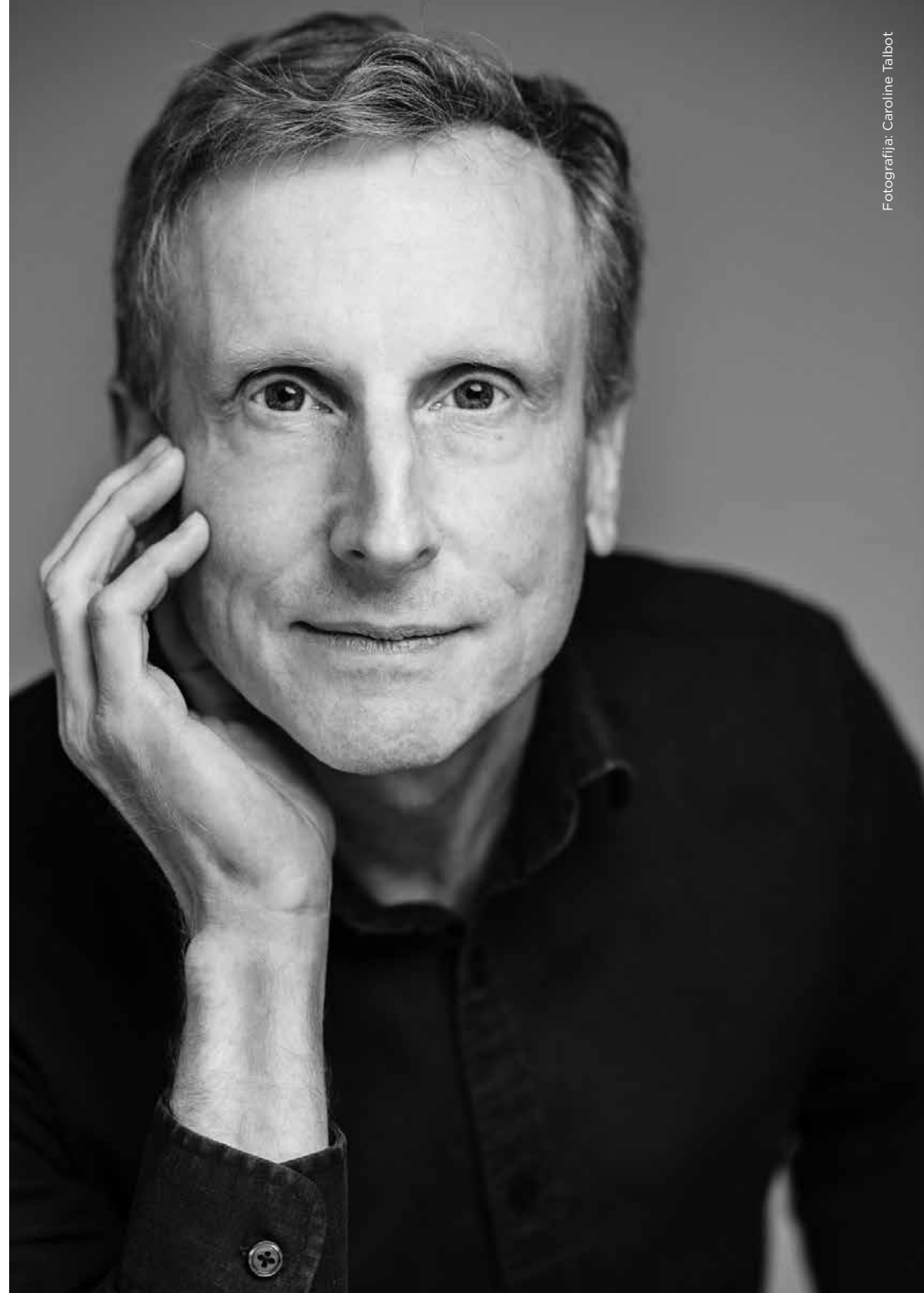
Američki dirigent globalnog djelovanja, **Hugh Wolff**, rođen je u Parizu, a djetinjstvo je proveo u Londonu i u Washingtonu. Posljednju godinu srednjoškolskog obrazovanja učio je glasovir kod Leona Fleishera i kompoziciju kod Georgea Crumba. Nakon diplome na Harvardu 1975., studirao je dirigiranje kod Charlesa Brucka i kompoziciju kod Oliviera Messiaena u Parizu. Vrativši se u SAD, nastavio je usavršavati glasovir s Fleisherom na Institutu Peabody. Tijekom karijere nastupao je kao pijanist u komornim sastavima. Godinama je djelovao u Njemačkoj i Londonu, a nedavno se vratio u Sjedinjene Američke Države te nastanio u Bostonu, gdje vodi katedru za orkestralno dirigiranje na Novoengleskom konzervatoriju za glazbu. Godine 2017. postao je glazbeni ravnatelj Belgijskog nacionalnog orkestra.

Pripada vodećim dirigentima svoje generacije; nastupa uz glavne američke simfonijske orkestre, među kojima su oni iz Chicaga, New Yorka, Bostona, Philadelphije, Los Angelesa, San Francisca i Clevelanda. Tražen i u Europi, surađuje primjerice s Londonskim simfonijskim orkestrom, Orkestrom Philharmonia, Francuskim nacionalnim orkestrom, Orkestrom Gewandhaus iz Leipziga, Češkom filharmonijom, Izraelskom filharmonijom, orkestrima Bavorskog i Berlinskog radija; redovito gostuje u Kanadi, Japanu, Južnoj Koreji, skandinavskim zemljama i Australiji te na brojnim ljetnim festivalima.

Prije dolaska na čelo Belgijskog nacionalnog orkestra, bio je glavni dirigent Orkestra Frankfurtskog radija s kojim je poduzimao turneje po Europi, Japanu i Kini, uz gostovanja u Salzburgu. Također, predvodio je Komorni orkestar Saint Paul, s kojim je snimio 20 nosača zvuka i nastupao na turnejama po SAD-u, Europi, Japanu i Dalekom istoku. O toj suradnji kritičar *New York Timesa* je zapisao: „Komorni orkestar Saint Paul pod ravnanjem Hugh Wolffa razvio je besprijekorno ugađeni zvuk. Wolff svoje interpretacije oblikuje nepogrešivim ukusom.“

Bio je i glazbeni ravnatelj Simfonijskog orkestra New Jerseyja te Grant Park Music Festivala u Chicagu. Profesionalnu karijeru počeo je 1979. kao asistent dirigenta Nacionalnog simfonijskog orkestra u Washingtonu pod vodstvom Mstislava Rostropoviča.

S interesima koji se protežu od barokne izvedbene prakse do predstavljanja novih djela, Hugh Wolff ostvario je opsežan diskografski opus, što uključuje sve Beethovenove simfonije uz Orkestar Frankfurtskoga radija, glazbu od baroka do danas uz Komorni orkestar Saint Paul, nova djela Johna Corigliana, Bretta Deana, Johna Harbisona, Aarona Jaya Kernisa i Mark-Anthonya Turnagea. Suradivao je na snimkama s Mstislavom Rostropovičem, Yo-Yoom Maom, Joshuom Bellom, Hilary Hahn, Edgarom Meyerom, Dawn Upshaw, Jennifer Larmore, Jean-Yvesom Thibaudetom i jazz-gitaristom Johnom Scofieldom. Tri puta je nominiran za nagradu *Grammy*, a dobitnik je *Cannes Classical Awardsa* 2001. godine.

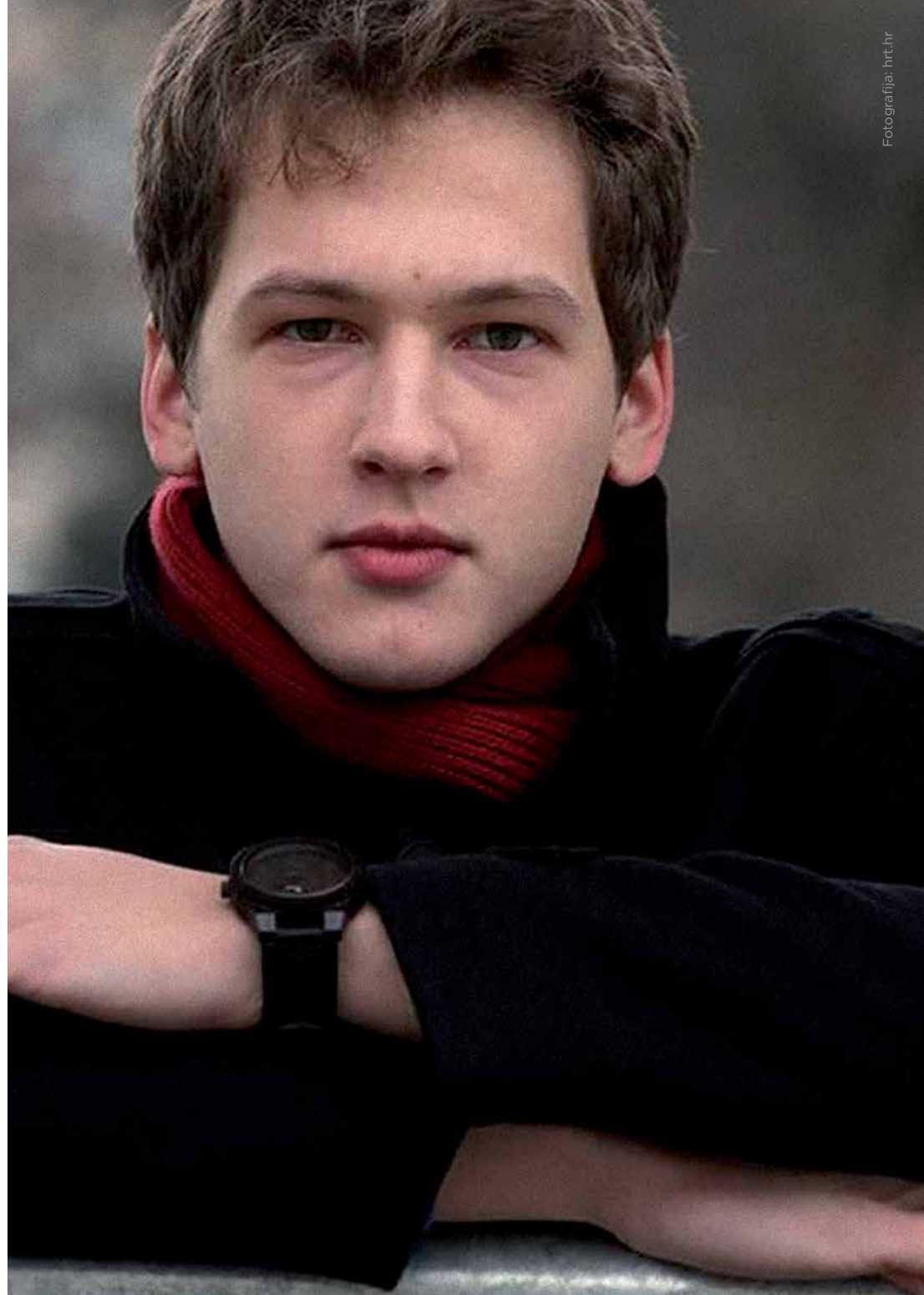

IVAN KRPAN

Ivan Krpan rođen je u Zagrebu 1997. godine. Diplomirao je glasovir na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, u razredu prof. Rubena Dalibaltayana 2019. godine. Osnovnu i srednju Glazbenu školu Blagoja Berse u Zagrebu završio je u razredu prof. Renate Strojcin Richter. Osvajao je prve nagrade na regionalnim, državnim i međunarodnim natjecanjima.

Godine 2014. osvojio je prvu nagradu na međunarodnom pijanističkom natjecanju EPTA Belgija u Bruxellesu, prvu nagradu na međunarodnom pijanističkom natjecanju *Mladi virtuozi* u Zagrebu, drugu nagradu na Međunarodnom pijanističkom natjecanju podunavskih zemalja u Ulmu (Njemačka) te prvu nagradu na Međunarodnom pijanističkom natjecanju u Enschedeu (Nizozemska). Godine 2015. osvojio je četvrtu nagradu na Međunarodnom Mozartovu natjecanju u Zhuhaiju (Kina). U 2016. godini dobitnik je prve nagrade na Međunarodnom natjecanju za mlade pijaniste u Ettlingenu (Njemačka) te treće nagrade na Međunarodnom natjecanju *Frédéric Chopin* u Moskvi. Bio je polaznik majstorskih tečajeva profesora Dalibora Cikojevića, Siavusha Gadjeva, Đorđa Stanettija, Kemala Gekića, Pavela Gililova i Klause Kaufmanna. Dobitnik je Dekanove nagrade za 2014. godinu te Nagrade *Ivo Vuljević* za najboljeg mladog glazbenika u 2015. godini. Rektor Sveučilišta u Zagrebu dodijelio mu je posebno priznanje za međunarodne uspjehe, a Zagrebačka filharmonija nagradu *Mladi glazbenik godine* za 2016. godinu.

Najveći uspjeh ostvario je 2017., osvojivši prvu nagradu na Međunarodnom pijanističkom natjecanju *Ferruccio Busoni* u Bolzanu, jednom od najuglednijih pijanističkih natjecanja na svijetu. U finalu je nastupio kao solist uz Orkestar Haydn i dirigenta Arva Volmera te izvedbom *Petoga koncerta za glasovir i orkestar* Ludwiga van Beethovena osvojio naklonost stručnog ocjenjivačkog suda i publike. Koncert je izravno prenosila talijanska televizijska kuća RAI. Nakon povratka u Zagreb, održao je recital 18. rujna u Dvorani *Blagoje Bersa* koji je izravno prenosila Hrvatska televizija. Dobitnik je državne Nagrade *Vladimir Nazor* te Rektorove nagrade za uspjehe u 2017. godini. Pobjeda u Bolzanu donijela mu je niz angažmana tijekom ove i sljedeće sezone, među ostalim, gostovanja u Italiji, Njemačkoj, Japanu i Južnoj Koreji. Očekuju ga nastupi u nekima od najpoznatijih svjetskih glazbenih središta, kao što su Leipzig, München, Weimar, London i St. Peterburg. U Berlinu je snimio svoju prvu studijsku snimku za tvrtku *Idagio*, koja je dostupna na internetskom portalu www.idagio.com.

„Pariz je mjesto gdje je glazba u jednom trenutku na umoru, a u sljedećem ključa životom; gdje je uzvišena i drugorazredna, gospodska i ponizna, prosjačka i kraljevska; gdje se istovremeno slavi i prezire, obožava i vrijeđa. U Parizu se glazba prečesto obraća budalama, barbarima i gluhanima. Vidiš je gdje slobodno hoda bez ograničenja ili gdje se jedva može pomaknuti od ljepljivih okova kojima Rutina obuzdava njezine moćne udove. U Parizu je glazba boginja – sve dok samo najmršavije žrtve hrane njezine oltare”, dojam je **Hectora Berlioza** (1803. – 1869.) koji je zapisao nakon povratka sa svoje prve dirigentske turneje, koja je, uz Bruxelles, između prosinca 1842. i svibnja 1843., obuhvatila njemačke gradove: Frankfurt, Stuttgart, Hechingen, Mannheim, Weimar, Leipzig, Dresden, Braunschweig, Hamburg, Berlin, Hannover i Darmstadt. I publika i kritika ispraćali su ga s entuzijazmom, sprijateljio se s Robertom Schumannom te obnovio poznanstva s Felixom Mendelssohnom i Richardom Wagnerom. Reputaciji novog i originalnog skladatelja pridodao je onu vodećeg modernog dirigenta, iako je uglavnom sam ravnao svojim djelima. Bilo je to konačno priznanje njegovih napora da se etablira kao glazbenik.

Svjestan svoje umjetničke vrijednosti, ne odustajući od vlastitih načela, tijekom tridesetih godina 19. stoljeća u Parizu nije uspijevaio steći dovoljno priznanja koja bi mu osigurala osnovne prihode za život, iako su iza njega bila djela poput *Fantastične simfonije*, *Harolda u Italiji* i *Romea i Julije*. Javnost je njegovu glazbu smatrala ekscentričnom i „pogrešnom“, imao je tek nekoliko vjernih, no ne osobito utjecajnih podupiratelja, a ni jedan angažman na kojemu bi se dokazao kao glazbeni znalac, poput profesorske pozicije na Konzervatoriju, nije mu se nudio; mogao je biti tek pomoćnik knjižničara. Narudžbe za dvije skladbe (*Grande messe des morts / Velika misa za mrtve* i *Grande symphonie funèbre et triomphale / Velika pogrebna i trijumfalna simfonija*) koje je uspio osigurati 1837., odnosno 1840., nisu se pokazale osobito profitabilne za daljnji napredak. Stoga je bio osuđen na bavljenje profesijom u kojoj je bio jednako vješt, no koju je prezirao – pisanje glazbenih kritika. Radio je za nekoliko uglednih pariških novina, pa je sugrađanima uskoro bio poznatiji kao

glazbeni pisac nego kao skladatelj. To ga je odvelo još dalje od skladanja, no uspijevaio je godišnje, između 1833. i 1842., priređivati dva do šest koncerata vlastite glazbe u kombinaciji s djelima Beethovena, Webera, Spontinija i drugih, na kojima su sudjelovali Franz Liszt, Frédéric Chopin, Charles Hallé i drugi protagonisti tadašnjega pariškog glazbenog života. Odluka da se posveti dirigiranju vlastitih djela stigla je nakon što je Narcisse Girard neodgovarajuće ravnao djelom *Harold u Italiji* na praizvedbi 1834. Time je krenuo na put na kojemu će izgraditi blistavu karijeru jednog od prvih specijaliziranih orkestralnih dirigenta, čije su vještine i interpretativni dosezi bili iznimno traženi izvan Francuske.

Što je više putovao, to je bio frustriraniji situacijom u domovini, no iako je razmišljao o preseljenju u primjerice Dresden ili London, uvijek se vraćao u Pariz. Do sljedeće turneje po inozemstvu prošle su dvije godine, tijekom kojih se posvetio izdavanju partitura svojih djela te pisanju koje je počelo nadilaziti okvire novinarstva, pa je objavio i prva dva literarna uratka: *Grand traité d'instrumentation et d'orchestration modernes (Velika rasprava o modernoj instrumentaciji i orkestraciji)* i *Voyage musical en Allemagne et en Italie (Glazbeno putovanje Njemačkom i Italijom)*. Što se tiče skladateljskog rada, dijelove opere *Benvenuto Cellini* (praizvedene 1838.) sastavio je u uvertiru *Le carnaval romain (Rimski karneval)*, obradio je *Marche marocaine (Marokansku koračnicu)* Leopolda de Meyera te napisao *Hymne à la France (Himna Francuskoj)* i, prema mišljenju mnogih, najdojmljiviju skladbu toga razdoblja, uvertiru *Le corsaire (Gusar)*. Skicirao ju je u Nici, u koju je otišao na odmor nakon najvažnijeg tadašnjeg koncerta, održanog 1. kolovoza 1844. u sklopu Velikog festivala industrije u Parizu, te joj je prvotni naslov bio *La tour de Nice (Kula u Nici)*, prema tvrđavi na brdu Ponchettes s pogledom na Mediteransko more. Berlioz je ravnao prvom izvedbom 19. siječnja 1845. u Cirque Olympique u Parizu, nakon čega je jedan od kritičara zapisao: „To je izuzetno originalna skladba, puna čudnih efekata i bizarnih uzleta mašte. Poput Hoffmanove priče. Povlači vas u neodređenu slabost; muči vas poput noćne more i puni vašu imaginaciju čudnim i strašnim slikama. (...) *Kula u Nici* je možda najčudnija i najneobičnija skladba koju je stvorila imaginacija jednog glazbenika.“

Uvertiru je Berlioz revidirao između 1846. i 1851., nakon čega je stekla današnji naslov, za koji se smatra da nije u vezi s istoimenom poemom Lorda Byrona, koju je Berlioz pročitao još 1831. Partitura je objavljena 1852. uz posvetu skladateljevu prijatelju Jamesu Davisonu. Djelo slijedi koncepciju zajedničku svim Berliozovim uvertirama nastalima nakon *Benvenuta Cellinija*: nakon kratke najave prevladavajućeg *allegro* slijedi polagan uvod čija je mirnoća kontrastna predstojećoj eksplozivnosti *allegro*. Dva dijela povezuje povratak teme polaganog uvoda u obliku druge teme *allegro*, no drugačijeg karaktera. Brilljantne gudačke pasaže i puhačke sekcije oblikovane su istančanim Berliozovim stilom u jedinstveno bujanje životnosti. Ta je verzija prvi put izvedena u Braunschweigu 1854. također pod skladateljevim ravnanjem; iako je u Europi postala popularna te su je u više navrata izvodili i drugi dirigenti, Berlioz je u Parizu nije dirigirao.

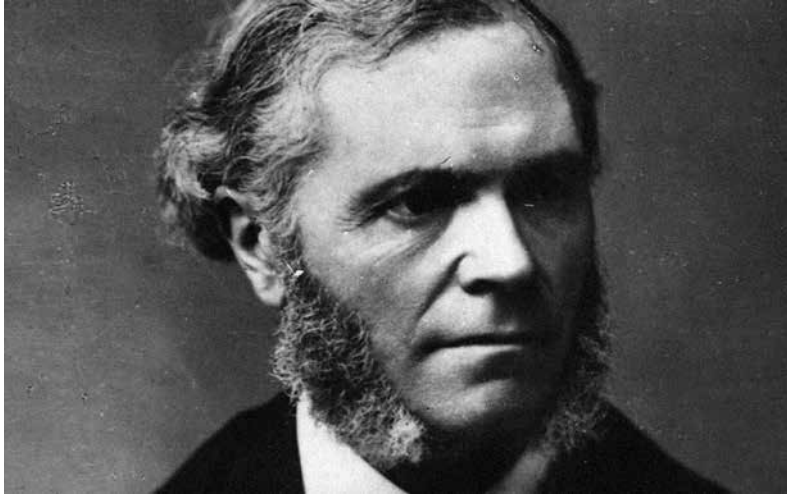
Nakon ozljede srednjeg prsta desne ruke, **Robert Schumann** (1810. – 1856.) uvidio je, unatoč brojnim terapijama, da će morati odustati od karijere pijanista te se posvetio usmjeravanju na put skladatelja i kritičara. Do svoje je tridesete godine skladao gotovo isključivo za glasovir, a mnoga od njegovih ranih djela nastala su pod utjecajem veze s Clarom Wieck. U rujnu 1839., svojem nekadašnjem učitelju kontrapunkta, Heinrichu Dornu, napisao je: „Svakako, jedan dio moje glazbe sadrži nešto od borbe za Claru, što zasigurno vi kao učitelj možete razumjeti. Ona je bila moja gotovo jedina motivacija za pisanje *Koncerta*, *Sonate*, *Davidsbündlertänze*, *Kreisleriane* i *Noveleta*.“ Naposljetku se, 1840., vjenčan s ljubljenom Clarom nakon dugotrajne i mukotrpane borbe s njezinim ocem, mirno mogao posvetiti pisanju opsežnijih orkestralnih djela. Do tada se već u nekoliko navrata pokušavao pozabaviti formom glasovirskog koncerta, no sve je ostalo na skicama ili nedovršenim fragmentima. „Shvaćam da ne mogu napisati virtuozan koncert pa moram smisliti nešto drugo“, napisao je u pismu supruzi kad se prihvatio skladanja jednostavačne *Fantazije u a-molu* za glasovir i orkestar, opisujući djelo kao „nešto između simfonije, koncerta i velike sonate“. Dovršio ga je polovicom 1841., a Clara – priznata kao jedna od ponajboljih pijanistica svojega vremena – izvela ga je na privatnom koncertu uz Orkestar lajpciškog Gewandhausu 13. kolovoza, samo dvadesetak dana prije rođenja njihova prvog djeteta. Unatoč uspjesima s drugim skladbama, prije svega s *Prvom simfonijom*, za *Fantaziju* izdavači nisu pokazivali zanimanje, pa ju je Schumann naposljetku, četiri godine poslije, odlučio proširiti polaganim i finalnim stavkom, stvorivši tako ***Koncert za glasovir i orkestar u a-molu, op. 54***. I njega je u ulozi solistice, 4. prosinca 1845., u Dresdenu prouzvela Clara, a tamošnjim orkestrom dirigirao je skladateljev prijatelj i nositelj posvete Ferdinand Hiller. Prijem je bio prilično mlak; jedan je kritičar zapisao da su „naperi solistice da čudnovatu rapsodiju svojega supruga predstavi kao glazbu bili hvalevrijedni“. Na Novu godinu 1846. Clara je ponovno svirala *Koncert*, taj put u Leipzigu pod ravnanjem Felixa Mendelssohna.

Razlog zbog kojega su Schumannu trebale čak četiri godine da od jednostavačne skladbe načini cjeloviti *Koncert*, moguće je tražiti u njegovu lošem zdravlju i mentalnoj slabosti. Godine 1844. pisao je da ga muči „opća malaksalost živaca, praćena silom strašnih misli koje bacaju u očaj“, ali i dodajući da „glazba ponovo počinje zvučati unutar mene“, zacijelo se nadajući da će mu ubrzo biti bolje. To se i dogodilo, no samo privremeno; depresije su postajale sve izraženije, a um mu se sve više pomračivao. Desetljeće poslije, nakon pokušaja samoubojstva, na vlastiti zahtjev smješten je u sanatorij u Edenichu pokraj Bonna. Zbog metoda njegova tamošnjeg liječnika, Clara se nije mogla s njim oprostiti niti ga vidjeti u sljedeće gotovo dvije i pol godine; ponovno ga je vidjela samo dva dana prije negoli je preminuo.

Kad se proglasio nesposobnim za pisanje virtuosnog glasovirskog koncerta, Schumann je zasigurno bio uvjeren u to, no ta se izjava može razmatrati i u svjetlu ondašnje dominacije virtuoza glasovira predvođenih Francom Lisztom, koji su publiku zadivljivali vratolomijama i sjajnim bravurama. Razumljivo je stoga da Schumannov lirski izričaj nije naišao na osobito oduševljenje, a sam Liszt podrugljivo je primijetio da se radi o „koncertu bez glasovira“. Svi su elementi Schumannova djela podređeni upravo lirskoj komponenti, uključujući i povremeno gotovo komornu orkestraciju i jasno stavljanje solističkog instrumenta u drugi plan, što najavljuje mnoge koncerte 20. stoljeća u kojima orkestar ima jednako važnu ulogu. Nadalje, *Koncert* je izniman i zbog svoje cjelovitosti; u temelju njegove jedinstvenosti je činjenica da je građen na jednoj temi: većina materijala u vanjskim stavcima proizlazi iz vješto osmišljene početne teme, a čak i motiv polaganog stavka počiva na njoj. Teško je ne složiti se sa zapisom britanskog muzikologa, skladatelja i dirigenta sir Donalda Toveyja prema kojemu je Schumannov *Glasovirski koncert u a-molu* „iznimno divan od početka do kraja, toliko slobodan, prostran i uravnotežen u formi, i tako bogat i raznolik u zamislima“.

„To je simfonija? Ali, moj dragi gospodine, tko je ikada čuo za pisanje za engleski rog u simfoniji? Navedite barem jednu Haydnovu ili Beethovenovu simfoniju koja sadrži engleski rog. Stoga, vidite, glazba vašega Francka može biti što god želite, ali sigurno nikad neće biti simfonija!“ Te je riječi navodno izgovorio ravnatelj pariškog Konzervatorija Ambroise Thomas, referirajući se vjerojatno na drugi stavak koji sadrži solo za engleski rog u ***Simfoniji u d-molu*** svojega kolege, također profesora na Konzervatoriju, **Césara Francka** (1822. – 1890.). Izgovorio je to tijekom priprema za prvu izvedbu djela 1889., a zapisao ih je skladatelj Vincent d' Indy, član glasovite *bande à Franck*, svojevrsnog fenomena francuske glazbene kulture 19. stoljeća, koja je okupljala učenike-sljedbenike Franckove poduke, kojemu su pripadali i Henri Duparc, Ernest Chausson, Louis Vierne, Charles Tournemire te Alexis de Castillon, prvi tajnik *Société nationale de musique* (*Nacionalno glazbeno udruženje*). Upravo su zahvaljujući tom udruženju, osnovanom 1871. pod motom *Ars gallica*, s ciljem promicanja francuske glazbe u ozračju antinjemackih tendencija potaknutih Francusko-pruskim ratom, mnoge Franckove skladbe predstavljene javnosti, što je pridonijelo

prepoznavanju njegova skladateljskog rada; do tada je bio prije svega cijenjen kao vrstan orguljaš, pa i pijanistički virtuoz u ranim godinama te učitelj. Zanimljivo je da je istovremeno i njegova orguljska klasa na pariškom Konzervatoriju postala neslužbeni kompozicijski seminar.

Odluka članova *Société nationale de musique* da izvode i njemačku glazbu, uz otvoreno izražavanje divljenja Richardu Wagneru (u čemu su prednjačili Franck i D' Indy), dovela je do raskola 1886.; konzervativniji članovi, predvođeni Camilleom Saint-Saënsom, napustili su Udruženje te je predsjedanje preuzeo upravo Franck, što je pogodovalo napetom ozračju i međusobnim neprijateljstvima. U tim je okolnostima Franck obavezao članove orkestra Konzervatorija na izvedbu njegove *Simfonije*, pa su pokusi koje je predvodio Jules Garcin, također profesor na Konzervatoriju, bili obilježeni otporom i nesuradnjom. Ne začuđuju stoga zajedljivi komentari kolega, kao ni negativne kritike nakon same premijere na Konzervatoriju 17. veljače 1889. godine. Suvremenici su djelo opisivali kao nespretn pokušaj orkestralnog skladanja koje se previše udaljilo od klasične simfonijske forme i harmonijskih pravila Haydna i Beethovena. Ugledni kritičar Camille Bellaigue, blizak Saint-Saënsu i konzervativnoj struji, osudio ga je kao „suhoparnu i jednoličnu glazbu bez ljupkosti i šarma”, narugavši se da je glavna, četverotaktna tema iz koje izrasta cijela *Simfonija*, „jedva iznad razine onih koje se zadaju studentima konzervatorija”. Časopis *Le Ménestrel* pisao je da je Franck „imao malo toga reći, no to je objavio s uvjerenjem papinskog proglašavanja dogme”.

Osim političkih previranja, kojima je u tom trenutku zacijelo pridonijelo i Franckovo belgijsko-njemačko podrijetlo, ono što je recepciju *Simfonije* činilo problematičnom je tipično njemački zvuk, i u smislu orkestracije i primjene nacionalno obojenih tema (spomenuta četverotaktna tema

temelji se na fragmentu iz prvoga dijela – *Grave, ma non troppo tratto (Muss es sein?)* – četvrtog stavka Beethovenova posljednjeg *Gudačkog kvarteta*, op. 135). No poput starijih suvremenika, Saint-Saënsa i Berlioza, i Franck se koristio istim materijalom u razradi građe; upravo se njegova *Simfonija* danas smatra najistaknutijim primjerom cikličkog simfonijskog rada u tradiciji romantizma. Rezultat je jedinstveni spoj dvaju dojmljivih idioma: francuske cikličke forme i njemačke simfonijske tradicije.

Simfonija u d-molu jedino je zrelo simfonijsko i ujedno posljednje orkestralno ostvarenje u opusu Césara Francka. U mladosti je napisao *Simfoniju u G-duru*, ali je rukopis toga djela izgubljen. Sedamdesetih i osamdesetih godina 19. stoljeća pisao je uglavnom simfonijske pjesme (*Les Éolides / Eolide, Le chasseur maudit / Prokleti lovac, Les Djinns / Palčiči sa solo glasovinom, Psyché, sa zborom*). Ono što ga je potaknulo da se u 65. godini upusti u rad na simfoniji vjerojatno su premijere triju važnih simfonija njegovih sunarodnjaka u prvoj polovici 1887. godine: *Orguljske simfonije u c-molu* Camillea Saint-Saënsa, *Simfonije u g-molu* Édouarda Laloa i *Symphonie sur un chant montagnard français / Simfonija na francuski planinski napjev* Vincenta d' Indyja. Osobito se divio Saint-Saënsovoj *Orguljskoj simfoniji*, također cikličke strukture utemeljene na napjevu *Dies irae*. Svoju je *Simfoniju* počeo pisati već u ljeto 1887., završivši orkestraciju sljedeće godine. Negativnom dočeku nakon praizvedbe vjerojatno je pridonijelo i odbijanje uglednog Charlesa Lamoureuxa da ravna prvom izvedbom; kad ju je napokon 1893. dirigirao, *Simfonija* je dočeka kao moderni klasik, a taj je status zadržala do danas. Sam Franck ju je opisivao kao „klasičnu”, a tri stavka (izostavljanje tradicionalnog *scherza* kompenzirao je objedinjavanjem elemenata polaganog stavka i *scherza* u središnjem stavku, na što je bio posebno ponosan) opisao je redom: „energičan i topao”, „sladak i melankoličan”, „blistav, gotovo blještav”.

Organizator i nakladnik: Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog, Zagreb, Trg Stjepana Radića 4

Za nakladnika: Dražen Sirišćević, ravnatelj

Producentica: Dubravka Bukojević

Urednica: Jelena Vuković

Autorica teksta: Ana Vidić

Lektorica: Rosanda Tometić

Oblikovanje i grafička priprema: Daniel Ille

Tisak: Stega tisak d.o.o., Zagreb

Naklada: 500 primjeraka

Cijena: 20 kuna

www.lisinski.hr

LISINSKI
SUBOTOM
UVIJEK
LISINSKI
NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ
18/19

Subota, 11. 5. 2019.

SIMFONIJSKI ORKESTAR, ZBOR i biNg bang ANSAMBL MUZIČKE AKADEMIJE SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ŠIMUN MATIŠIĆ, udaraljke
LUIS CAMACHO MONTEALEGRE, marimba
MLADEN TARBUK, dirigent

RITMOFONIJA

M. Tarbuk, I. Kuljerić, F. Cibulka - I. Lešnik

Za bogatu i zanimljivu koncertnu ponudu grada Zagreba, iz godine u godinu, uvelike su zaslužni mladi i talentirani studenti Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu. Pod vodstvom svojih mentora i profesora, često u suradnji i s drugim umjetničkim akademijama, ostvaruju iznimno zanimljive projekte. Ovogodišnji projekt u središte pozornosti dovodi – ritam, u izvedbi **Orkestra i Zbora Muzičke akademije** te **Udaraljkaškog ansambla biNg bang** pod ravnanjem maestra **Mladena Tarbuka**, sa **Šimunom Matišićem** i **Luisom Camachoom Montealegreom** u ulozi solista. Na programu su *Zildijan concerto* Mladena Tarbuka, *Koncert za Ivanu* Igora Kuljerića i *jazz-rock* skladba Franza Cibulke i Igora Lešnika *Per omnia* za udaraljkaše, orkestar i ženski zbor.

Poštovani pretplatnici ciklusa Lisinski subotom, uoči završnog koncerta sezone 2018./2019. srdačno Vas pozivamo na predstavljanje našega novog programa **Lisinski 200** u subotu 11. svibnja 2019. u 18.30 sati.

Uz već tradicionalno piće dobrodošlice, odgovarat ćemo na Vaša pitanja, kritike, pohvale te razgovarati o novom nizu neprocjenjivih doživljaja koje smo u sezoni 19./20. pripremili za Vas. Ne propustite ovu priliku za druženje i koncert. Veselimo se susretu s Vama.

Mužek & Trio

Sve, samo ne opera!

Nedjelja, 26. svibnja 2019.

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ INVALUABLE EXPERIENCE

*The Girl from Ipanema / Parlami d'amore Mariù / Smile
Sanjam te / Chittara Romana / Torna a Surriento
Tears in Heaven / Dicitencello vuie / Anema e core
El día que me quieras / Mattinata / La Danza
Fragile / Core 'ngrato / Por una Cabeza*

 otpbanka

AUTOWILL
Vaš OPEL partner

ZAGREB
moj grad

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ INVALUABLE EXPERIENCE